

Konsekventen deraf skulde være, at, dersom vi nu ophævede Loven af 1873, ophørte disse Fabrikker af sig selv; men jeg tror, at det vilde være en mærkelig Konsekvent. Nei, jeg tror ikke, at Regjeringen har Skyld i, at disse Fabrikker bleve oprettede. Regjeringen vidste, hvad der laa i Luften, og hvad der taltes om mellem Kapitalister, at man stod i Begreb med at komme ind paa denne Sukkerindustri, og netop for at give de paaagjældende Personer en Advarsel, at de ikke skulde vente, at Staten vilde bære deres Slæb, var det, at Regjeringen kom med en Lov, der sagde, at der skulde betales fuld Løb af Sukkeret. Det kalder jeg ikke at lokke, men at give en Advarsel imod at foretage et saadant uoverlagt Skridt, som det ærede Medlem jo betragter disse Anlæg for at være. Jeg tror, at Staten fuldkommen kan berolige sig ved sin Fremgangsmaade overfor disse Fabrikker, og jeg tror, at dette Thingrolig kan tilegne sig Fortjenesten, naar Staten ikke nogenstunde gaar til at fremelske en Industri, der aabenbart har løbet sin Line ud, og ikke fremdeles kan bestaa uden ved kunstige Midler og paa alle Skatteyderes, Fattiges og Riges, Beføstning. (Th. Nielsen m. Fl.: Hør!) Ja, jeg beder det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds om at overveie dette Spørgsmaal; jeg har saa tidt hørt paa ham med Glæde, det kunde maaste ogsaa træffe, at han kunde høre paa mig. Jeg vil derfor ikke hverken nu eller siden nogenstunde gaa med til at støtte denne Industri paa nogenstundehelt kunstig Maade og til Præjudice for Skatteyderne.

Chr. Pedersen: Det ærede Medlem, som nu fatte sig, talte jo meget varmt og ivrig imod, at denne Sag skulde behandles — om jeg saa maa sige — med en Smule Velvillie. Han havde særlig imod, at her dyrkedes Sukkerroer, og hans Hovedbetragtning, som laa til Grund derved, var, at Foderroen var langt mere fortrinlig og betalte sig langt bedre at dyrke. Det forekommer mig dog, at det ærede Medlem saa ogsaa maatte i sin Beregning tage Hensyn til, at af Dyrkningen af Foderroen eller rettere af Foderroens Anvendelse kræver Staten slet ikke nogen Sat. Ved Sukkerroen ligger derimod netop det Færlige deri, at, naar Folk dyrke den, kommer Staten og tager sin bestemte Afgift, naar de ville anvende den paa den Maade, som er mest indbringende. Naar det ærede Medlem ogsaa vil tage det med i Betragtning, tror jeg dog, at hans store Barm for Foderroen og Uigstelse for Sukkerroen vil kjølne Noget. Endelig vilde det ærede Medlem ikke have, at vi dyrkede Sukkerroer, fordi der derved stables et Arbejderproletariat, som vi nu ikke havde. Der tror jeg, at det ærede Medlem er fuldstændig vildfarende. Man skaber ikke ved at dyrke Sukkerroen et Arbejderproletariat, men man aabner Udsigt til Fortjeneste

for en stor Mængde Arbejdere, som ikke have Noget at dyrke selv, hverken Foderroer eller Sukkerroer. De Mænd, som ere traadte sammen og have anlagt disse Fabrikker og dyrke Sukkerroer, sige til den Besiddelsesløse: Kom herhen, vi have Arbejde, og vi betale godt. Der er jo en stor Forskjel paa at skabe et Arbejderproletariat og det at give Arbejde til de ledige Hænder og til Folk, som ellers under andre Forhold have vanskeligt ved at fortjene Noget. Netop paa Sukkermarken ser man baade Kvinder og Børn gaa i stor Mængde og have god Fortjeneste; men man ser hverken hos de store eller mindre Landbrugere, at de i den Grad kunne besjæftige de ledige Hænder. Man siger: Det forholder sig ikke saa. Jeg vil bede de Herrer, som afgjort ere imod denne Sukkerroedyrkning, at useiilige sig hen til de Steder, hvor denne Virksomhed er i Gang, man vil da faae et ganske andet Syn paa Sagen. Imidlertid veed jeg godt, at de, som forud have taget et fast Standpunkt i denne Sag, ikke saaledes ville kunne lade sig overbevise, og jeg vil heller ikke indlade mig paa at overbevise saadanne Medlemmer; men jeg vil kun henstille til de Herrer, om de ikke i Stedet for at beraibe sig paa, at disse Fabrikker kræve Statens Understøttelse paa samtlige Skatteyderes Beføstning, vilde tage det noget mere rolig og jævnt og sige som saa: Egenlig forholder det sig saaledes. Der er en ung Industri, som begynder at voge frem. Hvad gjør Staten ved den unge Industri? Den lægger strax den fulde Byrde paa dette spæde Barn, som det ellers først vilde kunne bære, naar det gjennem en kortere eller længere Mærælle var naaret til, om jeg saa maa sige, Munds Modenhed. Men ligesaa tidt som man kan forbre, at de umyndige Børn kunne bære en fuldt udviklet Statsborgers Forpligtelser, ligesaa tidt synes jeg, at man kan forbre af en saa ung og beroprøvet Industri, at den skal bære den fulde Byrde i samme Forhold som Industriker af lignende Art, der have bestaret i mange Aar, og som ikke ere komne frem uden Beskyttelse fra Statens Side. Thi have vi en eneste Industri her i Landet, som Staten ikke har hjulpet frem og stillet sig i velvilligt Forhold til? Jeg tror ikke, at man kan nævne nogen saadan. Jeg kjender i det Mindste ikke Noget til en sliq Industri. Men naar nu det er Tilfældet, hvorfor skulde man saa overfor dette Spørgsmaal om Roesukkerindustrien — jeg vil ikke nævne Fabrikkerne paa Volland og ved Odense — stille sig saa ængstelig og være i den Grad afgjort derimod, som det synes, at adskillige Medlemmer ere, hoed jo ogsaa var Tilfældet i Landsthinget. Jeg har den Betragtning, at det var heldigt, om denne Industri fik Lov til at voge op under taalelige Forhold; thi jeg kalder det ikke taalelige Forhold, naar i samme Nu, som Fabrikken træder frem, Bygningerne ere færdige og Maskineriet opsat, Staten saa kommer og